

Spis treści

Wykaz skrótów	XV
O autorach	XIX
Wprowadzenie	XXI
Rozdział I. Powołanie i rejestracja organizacji pozarządowych (Robert Barański)	1
1. Fundacja czy stowarzyszenie	1
1.1. Forma prawna organizacji	1
1.2. Fundacja	1
1.3. Stowarzyszenie	2
2. Zakładanie organizacji pozarządowych	3
2.1. Zakładanie organizacji pozarządowych – uwagi ogólne	3
2.2. Nazwa organizacji	3
2.3. Statut organizacji	4
2.3.1. Statut stowarzyszenia	5
2.3.2. Statut fundacji	6
2.3.3. Opracowanie statutu	6
3. Procedury rejestracyjne	14
3.1. Rejestracja stowarzyszenia lub fundacji	14
3.2. Opłaty za rejestrację organizacji	18
4. Status organizacji pożytku publicznego	19
4.1. Organizacja pożytku publicznego	19
4.2. Rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym	22
4.2.1. Formularz KRS-Z20	22
4.2.2. Formularz KRS-W-OPP	23
4.2.3. Załączniki	23
4.2.4. Utrata statusu organizacji pożytku publicznego	24
5. Stowarzyszenia zwykłe	25
6. Likwidacja organizacji pozarządowej	27
6.1. Likwidacja fundacji	27
6.2. Likwidacja stowarzyszenia	27

6.3. Przeprowadzenie likwidacji	28
Rozdział II. Działalność bieżąca (Robert Barański)	31
1. Organizacja biura	31
1.1. Lokal dla organizacji	31
1.1.1. Kryteria, które powinien spełniać lokal dla organizacji	32
1.1.2. Pozyskanie lokalu	32
1.1.3. Użyczenie lokalu	34
1.2. Wyposażenie lokalu	35
2. Budżet organizacji pozarządowej	36
2.1. Budżet organizacji pozarządowej – uwagi ogólne	36
2.2. Koszty stałe i zmienne	37
2.3. Sposoby kalkulowania kosztów	38
3. Public relations w organizacjach pozarządowych	40
3.1. Znaczenie public relations w organizacjach pozarządowych	40
3.2. Public relations wewnątrz organizacji	41
3.3. Zewnętrzny public relations	42
3.3.1. Kontakt z mediami	43
3.3.2. Public relations w tworzeniu wizerunku organizacji	46
3.3.3. Public relations w działaniach lobbingowych	46
4. Współpraca z wolontariatem	47
4.1. Pojęcie wolontariatu i wolontariusza	47
4.2. Zaangażowanie wolontariusza w działalność organizacji	47
5. Strategia rozwoju organizacji pozarządowej	54
5.1. Opracowanie strategii rozwoju organizacji pozarządowej	54
5.2. Analiza zasobów organizacji	57
5.3. Analiza otoczenia zewnętrznego	58
5.4. Wyznaczanie celów strategicznych i operacyjnych organizacji	59
5.5. Analiza ryzyka niepowodzenia strategii	60
6. Zatrudnianie pracowników	60
6.1. Zatrudnianie pracowników w organizacji pozarządowej – uwagi ogólne	60
6.2. Umowa z pracownikiem organizacji pozarządowej	62
6.3. Rozwiązywanie umowy o pracę	65
6.4. Szkolenie z BHP i ochrony przeciwpożarowej	65
7. Zasady sprawozdawczości	66
7.1. Sprawozdanie merytoryczne	66
7.2. Sprawozdanie finansowe	72
8. Kontrole w organizacjach pozarządowych	76
8.1. Organy kontrolne i zakres ich działań	76
8.2. Kontrola grantodawcy	77
8.3. Kontrola Państwowej Inspekcji Pracy	79

8.4. Kontrola podatkowa	82
9. Księgowość i rachunkowość w organizacjach	85
9.1. Księgowość w organizacji pozarządowej	85
9.2. Dokumentacja finansowa organizacji	86
10. Działalność gospodarcza organizacji pozarządowych	88
10.1. Prowadzenie działalności gospodarczej	88
Rozdział III. Źródła finansowania (Robert Barański)	93
1. Zbiórki publiczne	93
1.1. Zbiórki publiczne – uwagi ogólne	93
1.2. Sporządzanie sprawozdań po zakończeniu zbiórki publicznej	95
2. Działalność odpłatna organizacji pożytku publicznego	96
2.1. Definicja działalności odpłatnej pożytku publicznego	96
2.2. Działalność odpłatna pożytku publicznego a działalność gospodarcza	97
3. Kampania 1%	98
3.1. Przekazanie 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego	98
3.2. Realizacja kampanii 1%	100
4. Kredyty dla organizacji pozarządowych	101
4.1. Oferta kredytowa dla organizacji pozarządowej	101
4.2. Etapy zaciągnięcia kredytu bankowego	103
5. Zaliczki na realizację projektu	105
6. Spadki i zapisy dla organizacji pozarządowych	107
7. Nawiązki sądowe	108
8. Składki członkowskie w stowarzyszeniach	109
8.1. Składki członkowskie – uwagi ogólne	109
8.2. Informacje o składkach zawierane w statucie	110
8.3. Efektywne egzekwowanie składek	111
9. Kapitał żelazny	112
Rozdział IV. Konkursy dotacyjne (Robert Barański)	115
1. Przystąpienie do konkursu	115
1.1. Konkursy dotacyjne – uwagi ogólne	115
1.1.1. Kryteria uczestnictwa	116
1.1.2. Ogłoszenia konkursowe	116
1.1.3. Zgodność projektu z wymaganiami grantodawcy	118
1.1.4. Błędy formalne w dokumentacji aplikacyjnej	122
1.1.5. Rejestracja wniosku w systemie ewidencji grantodawcy	124
1.1.6. Ocena projektu	124
1.2. Umowa o dofinansowanie projektu	125
2. Konstrukcja projektu	125
2.1. Przygotowanie do planowania projektu	125

2.2. Problem, który projekt zamierza rozwiązać	128
2.3. Cele projektu	130
2.3.1. Cele ogólne (nadrzędne)	130
2.3.2. Cele podrzędne (taktyczne)	131
2.3.3. Cele bezpośrednie i pośrednie	132
2.4. Rezultaty projektu	132
2.4.1. Rezultaty a efekty długofalowe	132
2.4.2. Rezultaty „twarde” i „miękkie”	132
2.4.3. Wskaźniki rezultatów projektu	133
2.5. Grupa odbiorców (beneficjentów projektu)	134
2.6. Harmonogram realizacji projektu	135
2.7. Budżet projektu	136
2.7.1. Określenie okresu objętego budżetem	137
2.7.2. Podsumowanie budżetu	140
2.7.3. Analiza wymagań sponsora	140
2.7.4. Kwalifikowalność kosztów	140
2.7.5. Wkład własny	141
2.7.6. Uzasadnienie kosztów	142
2.7.7. Limity procentowe	142
2.7.8. Koszty bezpośrednie	142
2.7.9. Koszty pośrednie	143
2.7.10. Koszty zbędne	143
2.7.11. Całkowita kwota dofinansowania	143
2.7.12. Analiza wskaźników budżetowych	144
2.7.13. Wypełnienie formularza budżetu i jego ostateczne zatwierdzenie	145
2.7.14. Zmiany w realizacji budżetu	145
2.7.15. Najczęściej popełniane błędy	146
3. Zobowiązania wynikające z realizacji projektu	146
3.1. Zaangażowanie dodatkowych zasobów	146
3.2. Pracownicy w projekcie	147
3.3. Infrastruktura projektu	148
3.4. Wkład własny	148
4. Studium wykonalności projektu	150
4.1. Budowa studium wykonalności projektu	150
4.2. Analizy planowanego przedsięwzięcia	151
4.2.1. Analiza otoczenia społeczno-geograficznego	151
4.2.2. Analiza opcji	151
4.2.3. Analiza prawna	152
4.2.4. Analiza techniczna	152
4.2.5. Analiza finansowa	152

4.2.6. Analiza ekonomiczna	152
4.2.7. Analiza wrażliwości i ryzyka	153
5. Innowacyjność i wartość dodana projektu	153
5.1. Innowacyjność przedsięwzięcia	153
5.2. Wartość dodana projektu	154
6. Matryca logiczna projektu	156
6.1. Matryca logiczna projektu – uwagi ogólne	156
6.2. Wady i zalety matrycy logicznej	157
7. Narzędzia pomocnicze w przygotowywaniu dokumentacji aplikacyjnej	158
7.1. Kwestionariusze projektu	158
7.2. Generator wniosków o dofinansowanie projektu	163
8. Elementy zarządzania projektem	165
8.1. Zakres projektu	165
8.2. Interesariusze projektu	166
8.3. Koordynacja projektu	166
8.4. Zarządzanie informacją w projekcie	167
8.5. Przekazanie płatności przez grantodawcę	168
8.6. Wnioski o płatność	169
8.7. Niezrealizowane działania	170
9. Monitoring projektu	170
9.1. Monitoring projektu – zasady ogólne	170
9.2. Raportowanie	171
9.3. Monitoring finansów	172
9.4. Sytuacje kryzysowe	172
10. Ewaluacja projektu	173
11. Biznesplan w konkursach dotacyjnych	174
12. Analiza SWOT	176
12.1. Rozwinięcie skrótu SWOT	176
12.2. Mocne strony projektu	176
12.3. Słabe strony projektu	177
12.4. Szanse i zagrożenia projektu	177
12.5. Właściwie przeprowadzona analiza SWOT	178
Rozdział V. Współpraca z organami administracji publicznej (Jarosław Kotowski, Robert Barański)	181
1. Zagadnienia ogólne	181
1.1. Podstawy prawne współpracy	181
1.2. Strony współpracy	182
1.3. Działalność pożytku publicznego	183
1.4. Przedmiot współpracy	185
1.5. Formy współpracy	186

1.6. Zakres obowiązku prowadzenia współpracy	188
1.7. Zasady współpracy	189
2. Współpraca pozafinansowa	190
2.1. Programy współpracy JST z organizacjami pozarządowymi	190
2.1.1. Sposób i termin ustanawiania	190
2.1.2. Treść programu współpracy	191
2.1.3. Czynności poprzedzające przyjęcie programu współpracy, sposób przeprowadzania konsultacji	192
2.1.4. Charakter zapisów programu współpracy	193
2.2. Skutki wadliwości, nieważności lub braku podjęcia programu współpracy .	194
2.3. Konsultowanie aktów normatywnych	202
2.3.1. Przedmiot i tryb przeprowadzania konsultacji	202
2.3.2. Wadliwe konsultacje i ich skutki	203
3. Rady działalności pożytku publicznego	206
3.1. Rada „krajowa”	206
3.2. Rady wojewódzkie, powiatowe i gminne	208
4. Zlecenie realizacji zadań publicznych	211
4.1. Zakres zadań mogących podlegać zleceniu	211
4.2. Tryby zlecenia realizacji zadań publicznych	212
4.2.1. Otwarty konkurs ofert	212
4.2.2. Tryb „uproszczony”	213
4.2.3. Pominięcie otwartego konkursu ofert	214
4.3. Procedura otwartego konkursu ofert	217
4.3.1. Ogłoszenie otwartego konkursu ofert	217
4.3.2. Składanie ofert	218
4.3.3. Rozpatrzenie ofert	219
4.3.4. Wybór ofert i ogłoszenie wyników konkursu	221
4.3.5. Zawarcie umowy	221
4.3.6. Unieważnienie konkursu, odstąpienie od podpisania umowy	222
4.3.7. Zlecenie czynności z zakresu otwartego konkursu ofert podmiotom zaliczanym do „trzeciego sektora”	222
4.3.8. Zakres zlecenia	223
4.3.9. Oferta indywidualna	224
4.3.10. Oferta wspólna	226
4.3.11. Oferta terenowej jednostki organizacyjnej	228
4.4. Oferta	231
4.4.1. Część merytoryczna	231
4.4.2. Część finansowa	233
4.4.3. Zasoby i doświadczenie oferenta	234
4.4.4. Oświadczenia i załączniki	235
4.5. Umowa	236

4.5.1. Kwota dotacji, tryb płatności i sposób jej wykorzystania	236
4.5.2. Podzlecenie realizacji zadania	237
4.5.3. Rozwiązanie umowy i odstąpienie od umowy	238
4.5.4. Rozwiązanie umowy ze skutkiem natychmiastowym	238
4.5.5. Zasady rozliczeń	239
4.5.6. Uprawnienia kontrolne i obowiązki sprawozdawcze i informacyjne .	240
4.6. Sprawozdanie z realizacji zadania	250
4.6.1. Zakres, forma i termin składania sprawozdań	250
4.6.2. Część merytoryczna	251
4.6.3. Sprawozdanie z wykonania wydatków	252
4.6.4. Załączniki i oświadczenia	253
5. Inicjatywa lokalna	254
5.1. Wnioskodawcy, rola organizacji non profit w inicjatywie lokalnej	254
5.2. Zakres przedmiotowy inicjatywy lokalnej	255
5.3. Złożenie wniosku	255
5.3.1. Wniosek składany bezpośrednio	256
5.3.2. Wniosek składany za pośrednictwem organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 PożPubWolontU	258
5.4. Ocena wniosku	260
5.5. Umowa i realizacja zadania	262
5.5.1. Treść umowy	263
5.5.2. Strony umowy i sposób ich reprezentacji	264
5.5.3. Pojęcie mieszkańca	264
5.6. Zobowiązania stron umowy i ich udział w inicjatywie lokalnej	265
5.6.1. Odpowiedzialność stron	266
5.6.2. Okres obowiązywania umowy i tryb jej rozwiązywania	266
6. Bariery współpracy	271
6.1. Nastawienie stron współpracy	271
6.2. Utożsamianie współpracy wyłącznie z jej formami finansowymi, brak kompleksowości współpracy	272
6.3. Nierówność partnerów współpracy i brak środków ochrony prawnej	273
6.4. Formalizm współpracy, zasady rozliczeń	274
Rozdział VI. Współpraca zewnętrzna z innymi podmiotami (Robert Barański)	277
1. Współpraca ze sponsorami	277
1.1. Określenie potrzeb własnej organizacji	277
1.2. Plan współpracy ze sponsorami	279
1.3. Wybór odpowiedniej firmy sponsorującej	280
1.4. Zasada obopólnych korzyści	282
1.5. Oferta skierowana do potencjalnego sponsora	284
1.5.1. Określenie adresata oferty	288

1.5.2. Budowa oferty	289
1.6. Błędy w kontaktach ze sponsorami	291
1.6.1. Brak korzyści dla przedsiębiorcy	291
1.6.2. Błędne kryteria przy wyborze sponsora	292
1.6.3. Niewłaściwa forma oferty kierowanej do sponsora	292
1.7. Umowa ze sponsorem	293
1.7.1. Zakres regulacji umowy	293
1.7.2. Prawa i obowiązki sponsora i sponsorowanego	293
1.8. Sprawozdanie z wykorzystanej pomocy	296
2. Współpraca partnerska	296
2.1. Planowanie projektu partnerskiego	296
2.1.1. Obszary korzyści	298
2.1.2. Obszary zagrożeń	298
2.2. Organizacja i realizacja projektów partnerskich	298
2.2.1. Wybór kompetentnego koordynatora projektu	298
2.2.2. Sprecyzowanie zadań projektu partnerskiego	299
2.2.3. Dobór odpowiednich partnerów projektu	299
2.2.4. Podpisanie porozumienia z partnerami	303
2.2.5. Określenie celów przedsięwzięcia	304
2.2.6. Opracowanie budżetu projektu	304
2.2.7. Umowa o współpracy partnerskiej w projekcie	304
2.2.8. Realizacja projektu	305
2.2.9. Projekty partnerskie we współpracy z biznesem	305
2.2.10. Raportowanie	307
2.2.11. Współpraca lokalna i regionalna	308
Rozdział VII. Organizacje tematyczne (Robert Barański)	311
1. Organizacje pozarządowe działające na polu pomocy społecznej	311
1.1. Ustawowy obowiązek współpracy	311
1.2. Realizacja zadań publicznych	311
1.3. Zakres pomocy udzielanej przez organizacje pozarządowe	313
1.4. Wybrane możliwości pozyskiwania finansowania przez organizacje pozarządowe	313
1.4.1. Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020	313
1.4.2. Priorytet 1. Małe inicjatywy	314
1.4.3. Priorytet 2. Aktywne społeczeństwo	314
1.4.4. Priorytet 3. Aktywni obywatele	316
1.4.5. Priorytet 4. Silne organizacje pozarządowe	317
1.4.6. Realizowanie projektów partnerskich	317
1.4.7. Konkursy dotacyjne	318

1.5. Korzyści dla jednostek pomocy społecznej wynikające ze współpracy z „trzecim sektorem”	322
2. Organizacje pozarządowe w oświacie	322
2.1. Wsparcie systemu oświaty przez trzeci sektor	322
2.1.1. NGO samodzielnie prowadzące szkoły i placówki oświatowe	323
2.1.2. Organizacje wspierające funkcjonowanie szkół i placówek oświatowych	324
2.1.3. Organizacje wspierające procesy edukacji i wychowania	326
2.2. Źródła finansowania	328
2.2.1. Zadania publiczne zlecane przez MEN	328
2.2.2. Program dotacyjny Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności „Równać Szanse”	329
3. Organizacje pozarządowe działające na polu kultury i sztuki	331
3.1. Organizacje pozarządowe działające na polu kultury i sztuki – uwagi ogólne	331
3.2. Kreatywna Europa	332
3.3. Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	334
4. Organizacje zajmujące się sportem i kulturą fizyczną	335
4.1. Funkcjonowanie klubów sportowych	335
4.2. Uczniowski klub sportowy	336
4.3. Ewidencja starosty	337